

Hvad ville der ske, hvis vi bad en salmedigter skrive en salme, som også muslimerne kunne synge med på?

Tidligere overrabbiner Bent Melchior og stifter af foreningen Brobyggerne Özlem Cekic modtog NFS Grundtvigs Pris 2016 sammen, fordi de ud fra hver deres sted og position bidrager til samfundsdebatten i et forsvar for dialog og medmenneskelighed

TEKST: GRETHE TORNBERG, TEOLOG OG JOURNALIST

“Det er udtryk for en grundtvigsk ånd, at en kristen organisation udpeger en muslim og en jøde til at modtage NFS Grundtvigs Pris. Jeg tror ikke, der er mange lande hvor noget tilsvarende kunne foregå,” sagde tidligere overrabbiner

Melchior i sin takketale i Vartov Kirke, som dannede de fysiske rammer om Grundtvigsk Forums årsmøde 28.-29. oktober.

Her fortalte han også om, hvordan han i sin tid skulle helt til Californien for at blive belært om, hvad den danske folkehøjskole egentlig repræsenterer: Et møde med en pædagogisk leder, der selv havde været på højskole i Danmark lige før anden verdenskrig, og havde spurgt sig selv da krigen sluttede, hvordan det kunne være, at et så civiliseret land som Tyskland havde dræbt landets jøder. Mens nabolandet, som også var et civiliseret land og hed Danmark, havde reddet sine jøder. “Og det noget forsimplede svar, som jeg nok vil have lov til at påstå, han gav var, at forskellen var den danske

folkehøjskole. Det at lære mennesker at leve med hinanden under samme tag døgnet igennem, ugen igennem, måneder igennem med alle de mærkværdigheder, man bringer med hjemmefra, det lærer en en vis form for tolerance, som er meget, meget vigtig. Og på det punkt må jeg så sige, at han har ret,” sagde Bent Melchior videre.

Han fremhævede også Grundtvig selv, der til sin gode ven, skolemanden Mariboe, skrev et par salmer, som også jøderne på hans nyetablerede skole kunne synge med på: “Jeg spekulerer på, hvad der ville ske hvis noget tilsvarende blev gjort i dagens Danmark – at man bad en salmedigter skrive en salme som også muslimer kunne synge med på. Der ville jo rejse sig et ramaskrig: ‘Hvad i al verden, kan de ikke klare vores kultur, de skal bare skrubbe af hvor de kom fra.’ Det ville formodentlig have været reaktionen i offentligheden. Men Grundtvig så længere og videre og klogere. Fordi han havde en anden tilgang til den måde, man møder medmennesket på,” konstaterede Bent Melchior.

» **“Der hvor Grundtvig virkelig har gjort en forskel er, at han ikke så religion som et problem. Den kan være en udfordring, men den er i den grad også en løsning som et åndeligt fristed” Özlem Cekic**

NÅR MENNESKER HOLDER OP MED AT SAMTALE MED HINANDEN, SÅ ENDER DET GALT HVER GANG

Også brobygger Özlem Cekic fremhævede Grundtvig som inspirator: “Jeg betragter mig selv som en grundtvigianer, og jeg mener, Grundtvig har været en af de største brobyggere. Hans citat om ‘mennesket først,’ har været mit kompas. Da jeg som sygeplejerske arbejdede med sindslidende, så jeg mennesket før diagnosen. Da jeg som politiker stod overfor kontanthjælpsmodtagere, så jeg mennesket før nytteværdien, før konkurrencestaten, før arbejdsudbuddet. Nu hvor jeg som brobygger arbejder for at bygge bro mellem mennesker og befolkningsgrupper, så ser jeg mennesket før dets religion, etniske og sociale baggrund,” sagde Özlem Cekic i sin takketale.

Hun fortalte også om sit arbejde som brobygger, der indebærer at drikke dialogkaffe med dem, som skriver hademails til hende: “Da jeg så mødtes med dem, blev jeg endnu mere overrasket over min egen reaktion, hvor meget jeg i virkeligheden havde dæmoniseret dem lige så meget som de dæmoniserer danske muslimer.”

Derfor er det også Özlem Cekics håb, at vi alle sammen tager et ansvar for at bygge bro, og at vi mødes med de mennesker, vi er uenige med. “Det betyder jo ikke, at fordi vi mødes med dem, vi er uenige med, så deler vi også deres synspunkter, eller at vi blæstempler deres synspunkter. Nej, det er et forsøg på at sige: Er der noget, vi hver især kan være enige om, og er der også noget der kan gøre, at vi kan rykke hinandens holdninger.”

Hun understregede hvor vigtigt, det var med dialogen: “Historisk set kan vi se, at når mennesker

“Jeg tror ikke, der er mange lande hvor noget tilsvarende kunne foregå.” Bent Melchior i Vartov Kirke

holder op med at samtale med hinanden, så ender det galt hver gang. Og det er altid manglende samtale, der resulterer i krig, og det er altid fordi to mennesker sætter sig ned og snakker sammen, fredsprocesser bliver startet. Vi må aldrig undervurdere samtalskraft i et demokrati som vores,” sagde hun.

BEKYMNING FOR STRAMNINGER I LOVGIVNINGEN

Derfor bekymrer de nye forslag til stramninger i lovgivningen omkring religions- og ytringsfrihed også de to prismodtagere. Det er stramninger, der er blevet fremsat i Folketinget som en umiddelbar følge af TV2s dokumentarudsendelse ‘Moskeerne bag sløret’: “Da man er klar over, at man ikke må diskriminere og sige, at denne lov kun gælder for muslimer, så bliver det en generel lovgivning. Og

» “Jeg holder vældig meget af sabbatten, og jeg forsøger langt hen ad vejen at holde reglerne der. Men det er i hverdagen, jeg virkelig praktiserer min religion” Bent Melchior

lidt efter lidt opdager vores præster i folkekirken, at det altså også rammer dem. Det er en klar indskrænkning af ytringsfriheden for gejstlige. Der er synspunkter som gejstlige ikke må have,” siger Bent Melchior.

Özlem Cekic er enig: “Det er dybt bekymrende i øjeblikket at se, hvordan ytringsfriheden bliver begrænset. Religionsfriheden som har været en selvfølge i det her land – et fyrtårn i vores demokrati – den kan også gå hen og blive svækket.”

Bent Melchior mener, at lovforslaget skyldes en

ubegrundet angst: “Det hele skyldes en eller anden angst for, hvad vores nyankomne borgere egentlig vil gøre ved dette land, og den angst er efter min mening ubegrundet. Det er årsagen til, at jeg har været med til den her samtale i Aarhus forleden dag (Özlem Cekic og Bent Melchior besøgte Grimhøjmoskeen i Aarhus, der var genstand for TV2s dokumentar om ‘Moskeerne bag sløret’, red.), og at vi i øvrigt har planer om at gå til adskillige flere af moskeerne og tale med deres imamer for at gøre den danske offentlighed opmærksom på, at det er en helt misforstået angst. De der holdninger eksisterer slet ikke. Der er selvfølgelig rabiate folk,

voldelige tanker og nogen, der har handlet voldeligt, men det behøver man ikke være muslim for at gøre. Det er der jøder, der gør, det er der kristne, der gør. Når kristne begår et eller andet overgreb, så går vi jo ikke til biskopperne og beder dem tage afstand, vel? Men vi går til imamerne og spørger, om de vil tage afstand. Det er bekymrende, at politikerne ikke kan se, at de i virkeligheden nu begrænser ytringsfriheden for religiøse. For i det øjeblik, vi starter et sted, så ved vi ikke, hvor vi ender. Det er samfundsmæssigt bekymrende.”

RELIGION ER IKKE EN DEL AF PROBLEMET, MEN EN DEL AF LØSNINGEN

Både Bent Melchior og Özlem Cekic mener, religion er en styrke i hverdagen og ikke noget, der skal gemmes væk. For Bent Melchior handler religion i høj grad om hverdagslivet: “Der er jo så mange der taler om, at religion er sådan noget med ceremonier, ritualer og højtidelighed: man er kristen om søndagen, jøde om lørdagen og muligvis muslim om fredagen. Og så skal man i øvrigt ud at passe sit sekulære job af den ene eller anden art. Og der mener jeg, Grundtvig repræsenterer en holdning, hvor den religiøse grundopfattelse, den religiøse form for moral, den griber ind i vores hverdag. Og det er også den måde, jeg opfatter min egen religion på. Hvis jeg går ud som handelsmand, så er de krav om hæderlighed og forståelse for den, man handler med, en stor del af religionen.”

Han mener, at hvor end vi står i livet, så hjælper religionen os med at tyde tilværelsen: “Religionen er for mig ikke en løftet pegefing, men den er en hjælp. Det er ikke en formaning om alt det, jeg ikke må, men religionen er mange gange en vældig støtte til at finde en løsning, som jeg bagefter kan være bekendt at tænke på. Jeg holder vældig meget af sabbatten, og jeg forsøger langt hen ad vejen at holde reglerne der. Men det er i hverdagen, jeg virkelig praktiserer min religion.”

Özlem Cekic supplerer: “Der hvor Grundtvig virkelig har gjort en forskel er, at han ikke så religion som et problem. Den kan være en udfordring, men den er i den grad også en løsning som et åndeligt fristed, og det synes jeg betyder rigtig meget for mig som dansk muslim.” ■

ÖZLEM CEKIC

Født 1976 i Ankara, Tyrkiet. Kom til Danmark som 10-årig efter at have boet i forskellige lande, blandt andet Finland. Folketingsmedlem for SF i perioden 2007-2015. Stifter af foreningen Brobyggerne, hvis mål er at bygge bro mellem befolkningsgrupper. Her arrangerer Özlem Cekic blandt andet dialogkafemøder med dem, der ytrer sig hadefuldt mod hende.

Modtager af N.F.S. Grundtvigs Pris 2016.

BENT MELCHIOR

Født 1929 i Beuthen (tidl. Tyskland, i dag Polen), som søn af danske forældre: overrabbiner Marcus Melchior og Meta f. Schornstein. Kom til Danmark i 1933. Tidligere overrabbiner ved Det mosaiske Trossamfund i København. Medlem af bestyrelser og udvalg i en lang række organisationer i både ind- og udland, her iblandt Dansk Flygtningehjælp, Udenrigsministeriets rådgivende udvalg for menneskerettigheder og World Council of Synagogues. Modtager af Dialogprisen for gennem hele livet at have arbejdet for en åben og aktiv dialog blandt forskellige trosretninger og samfundsgrupper.

Modtager af N.F.S. Grundtvigs Pris 2016.

Modtagerne af N.F.S. Grundtvigs Pris 2016

